

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๑๗

ฉบับที่ ๑๙๗

ตุลาคม ๒๕๕๐

ISSN 0857-7064

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

****ราชบัณฑิตยสถาน โดยสำนักวิทยาศาสตร์ ได้จัดแถลงข่าวเรื่อง **พิษจากปลาปักเป้า** เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๑๕ น. ณ ห้องประชุม ๔๐๑-๔๐๓ เพื่อให้เห็นอันตรายจากพิษของปลาปักเป้า เนื่องจากในปัจจุบันพบว่ามีพ่อค้าแม่ค้าหัวใสนำเนื้อปลาปักเป้ามานำจำหน่ายในท้องตลาดโดยบอกว่าเป็นส่วนเนื้ออกของไก่ ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อเท็จจริง และซื้อไปปรุงอาหารรับประทานจนได้รับอันตรายจากพิษของปลาปักเป้างดงกล่าว ผู้แถลงข่าวประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.ทศพร วงศ์รัตน์ ราชบัณฑิตสำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาขาวิชาสัตววิทยา ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต ราชบัณฑิตสำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาการประมง และ ศาสตราจารย์ ดร. นพ.สมชัย บวรกิตติ ราชบัณฑิตสำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สันติ โรจนสุนทร ประธานสำนักวิทยาศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการ การแถลงข่าวครั้งนั้นนอกจากจะเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ของราชบัณฑิตยสถานแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สื่อมวลชนได้นำความรู้ดังกล่าวไปขยายผลและเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบต่อไป

****ราชบัณฑิตยสถาน จัดทำหนังสือ **“ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน”** ฉบับแรกเสร็จเรียบร้อยแล้ว หนังสือนี้เป็นผลงานของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยแห่งราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งมีการสอบค้นข้อมูลแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติของราชสำนักแต่โบราณมากล้นกรองและประมวลเป็นหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์ไว้โดยละเอียด ซึ่งราชบัณฑิตยสถานหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นบรรทัดฐานให้แก่ผู้ใช้ราชาศัพท์ ทั้งในแวดวงการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนผู้สนใจ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและสื่อมวลชนที่ยังไม่ค่อยรู้และและยังไม่ค่อยเข้าใจในเรื่องภาษาแบบแผน ได้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและจะได้มีความละเอียดรอบคอบในการใช้ราชาศัพท์มากยิ่งขึ้นด้วย จึงจัดให้มีการแถลงข่าวเรื่อง **“ราชาศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน : เพื่อการใช้ภาษาแบบแผนให้ถูกต้องเหมาะสม”** เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๙.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๑-๓๐๓ ราชบัณฑิตยสถาน โดยมี นางจินตนา พันธุทิก เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน เป็นประธานในการแถลงข่าว พร้อมด้วยคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยแห่งราชบัณฑิตยสถาน มี ศาสตราจารย์พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต พลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฒน์ เกษมศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ จากสำนักพระราชพิธี นายเสนอ ศุกรเกียรติ จากสำนักพระราชวัง เป็นต้น****

ปี ๒๕๕๐ ปีภาษาไทย เติมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
ราชบัณฑิตยสถานรณรงค์เพื่อการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งการเขียน การอ่าน การพูด และการร้องเพลง

****ราชบัณฑิตยสถานสนับสนุนการจัดทำ “หนังสือเสียงระบบอิเล็กทรอนิกส์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อคนตาบอด” ของมูลนิธิของคนตาบอดไทย และชมรมอาสาสมัครเพื่อนคนตาบอด โดยอนุมัติให้ใช้ข้อมูลพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ แบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการจัดทำหนังสือเสียงฯ ในระบบเดซี (DAISY-Digital Accessible Information System) ชนิด Full Text เพื่อให้คนตาบอดได้มีโอกาสใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการศึกษาค้นคว้า และใช้งานอื่น ๆ ได้เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และได้จัดให้มีการแถลงข่าวเรื่อง “หนังสือเสียงระบบอิเล็กทรอนิกส์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อคนตาบอด” ร่วมกับมูลนิธิของคนตาบอดไทย และ

ชมรมอาสาสมัครเพื่อนคนตาบอด เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม ๓๐๑-๓๐๓ ราชบัณฑิตยสถาน โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช นายกราชบัณฑิตยสถาน เป็นประธานในการแถลงข่าว พร้อมด้วยนางจินตนา พันธุ์พัก เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน และศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ประธานมูลนิธิของคนตาบอดไทย อาจารย์มณฑิยา บุญตัน เลขาธิการมูลนิธิ นางสาวนิรมล เปี่ยมอุดมสุข กรรมการมูลนิธิ นายวิษณุ เอื้อชูเกียรติ ผู้แทนชมรมอาสาสมัครเพื่อนคนตาบอด เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงความสำคัญของการจัดทำหนังสือเสียงฯ และให้ความสนับสนุนการจัดทำ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการแบ่งคำจากในพจนานุกรมฯ ให้อาสาสมัครอ่านและบันทึกเสียงเพื่อจัดทำเป็นไฟล์เสียงต่อไป

สรุปการบรรยายเสวนาผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมชาติศาสตร์และการเมือง

- วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ รองศาสตราจารย์ ดร.วราวุฒิ หิรัญรักษ์ ภาควิชา วิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บรรยายเรื่อง “วิเคราะห์สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ก่อนปี ๒๕๕๐ ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ความอยู่เย็นเป็นสุข หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเบ็ดเสร็จและสัมพันธ์กันได้อย่างดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากความหมายดังกล่าว สามารถแจกแจงปัจจัยพื้นฐานร่วมในการสร้างความสุขของมนุษย์ได้ ๖ มิติ ได้แก่ ๑. การมีสุขภาพ หมายถึง สภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะและใฝ่รู้ สามารถคิดเป็นทำเป็น มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ๒. ครอบครัวอบอุ่น หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมายในบรรยากาศที่สงบสุข ด้วยการทำบทบาทหน้าที่ครอบครัวได้อย่างเหมาะสม และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ๓. ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและการเรียนรู้ในระดับสูง มีองค์กรในชุมชน กลุ่มผู้นำ การเปลี่ยนแปลง และภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งมีความสามัคคี เอื้ออาทร อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และรางวัลไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหรือท้องถิ่น หรือเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างต่อเนื่อง ๔. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม หมายถึง เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอ มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน ๕. สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล หมายถึง การเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ อาศัยอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และมีระบบนิเวศที่สมดุล เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน ๖. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล หมายถึง คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับ เคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน และร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใส คำนึง และเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกับนานาอารยประเทศได้อย่างเป็นมิตร
- วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาย โพธิ์ลีตา ภาควิชา

- ภาควิชา วิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บรรยายเรื่อง “เตรียมพร้อมผู้สูงอายุ” การเปลี่ยนแปลงทางประชากรในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยในวันนี้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ คือมีจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ และจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่องไปอีกในหลายสิบปีข้างหน้า ประเด็นที่มีความสำคัญเชิงนโยบายในเรื่องนี้ก็คือ การกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุของไทยเกิดขึ้นในเวลาอันสั้น ทำให้การปรับตัวทางสังคมและเศรษฐกิจตามไม่ทัน ซึ่งหมายถึงว่าอาจจะมีความเสี่ยงหลายอย่างตามมา การเตรียมตัวตั้งรับปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องหามาตรการที่เหมาะสมให้ได้รับประโยชน์จากพลังของผู้สูงอายุ และขณะเดียวกันก็ลดสิ่งที่จะเป็นภาระทางสังคมให้น้อยที่สุด ประเด็นที่สังคมจะต้องให้ความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ได้แก่เรื่องสุขภาพผู้สูงอายุ การให้การดูแลภายในครอบครัวและในชุมชน การให้การดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และการหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อประกันความมั่นคงทางสุขภาพและทางเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาท้าทายที่สังคมไทยในวันนี้จะยังไม่ได้ตระหนักเท่าที่ควร การเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับปัญหานี้จึงต้องมีแผนงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อีกทั้งยังต้องการความร่วมมืออย่างเข้มแข็งจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคประชาสังคม
- วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แหม่มมณี ภาควิชา วิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ลีลาการเรียนรู้ ลีลาการสอน” ลีลาการเรียนรู้ หรือแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการเรียนรู้ วิธีการคิด หรือวิธีการแก้ปัญหาที่บุคคลชอบหรือถนัดในการใช้เป็นประจำ เป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ กระบวนการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของบุคคลนั้น ลีลาการเรียนรู้จำแนกออกเป็นแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไป ขึ้นกับทฤษฎี หลักการหรือแนวคิด ที่ผู้จำแนกยึดเป็นเกณฑ์ในการจำแนก บทความนี้นำเสนอลีลาการเรียนรู้พร้อมทั้งลีลาการสอน และเครื่องมือวัดลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เจ. ดับเบิลยู. คีเฟ (J.W. Keefe) เอช. เอ. วิตคิน (H.A. Witkin) ดี. เอ. คอลบ (D. A. Kolb) บี. แมกคาร์ที (B. McCarthy) เอ. การ์ชา (A. Grasha) และ เอส. ไรช์แมน (S. Reichman) เอ. เอ. แคนฟิลด์ (A.A. Canfield) อาร์. ดันน์ (R. Dunn) และ เค. ดันน์ (K. Dunn) ความเข้าใจในลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีลักษณะหลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้สอนควรระมัดระวัง พิจารณาเลือกใช้เครื่องมือสำรวจแบบการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
- วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ นางอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว ภาควิชา วิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาโบราณคดี บรรยายเรื่อง “ลัทธิในล้านนา : จากเอกสาร

โบราณ” ลัวะหรือลวะว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ตระกูลมอญ-เขมร พระสงฆ์ผู้แต่งตำนานล้านนาได้บันทึกถึงเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะไว้มากกว่าชาติพันธุ์กลุ่มอื่น มีตำนานของเมืองในแดนตอนใต้ของประเทศจีนตั้งแต่บริเวณแคว้นใต้คง (Dehong) ลงมาถึงรัฐชานในประเทศพม่า บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย และตอนเหนือของประเทศไทยรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) กล่าวถึงพวกลัวะหรือลวะว่า สันนิษฐานว่าดินแดนเหล่านี้อาจจะเคยเป็นบ้านเมืองของลัวะมาก่อน ความสัมพันธ์ระหว่างลัวะและไทยยวนในล้านนามีมานานแล้วอย่างน้อยตั้งแต่ก่อนสมัยพญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ (พ.ศ. ๑๘๓๙) ความสัมพันธ์นี้ได้สืบต่อมาจนถึงรัตนโกสินทร์หรือสมัยพระเจ้ากาวิละ ปัจจุบันชาวลัวะตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ คัมภีร์โบราณและเอกสารหลักฐานประวัติศาสตร์ชั้นต้นของล้านนาเกือบทุกประเภทกล่าวถึงชาวลัวะ เช่น ตำนานเมือง ตำนานศาสนา ตำนานพระธาตุ ศิลาวาจิ ตำนานล้านนาเรียกชื่อลัวะแตกต่างกันไปหลายชื่อว่า “ลัวะ” และ “ว้า” ภาษาบาลีเรียกว่า “มัลลขู” หรือ “มัลลกะ” บางตำนานเรียกว่า “ทมิลละ” หรือ “ทมิฬ” ลัวะเรียกตนเองว่า “ละเวือะ” หรือ “ลวือ” จารึกล้านนาจารึกถึงลัวะน้อย มากเพียง ๒-๓ หลัก เกี่ยวกับการถวายลัวะให้เป็นทาสของวัด หรือ “ข้าวัด”

สำนักวิทยาศาสตร์

- วันพุธที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ ดร. นพ.วิศิษฎ์ สิตปรีชา ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ บรรยายเรื่อง “น้ำ : ดื่มเท่าไรพอ” ศาสตราจารย์ ดร. นพ.สมชัย บวรกิตติ ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ และ ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ ประยุกต์ สาขาวิชาการประมง บรรยายเรื่อง “วิกฤตการณ์โลกร้อนกับปัญหาสุขภาพ” และ ศาสตราจารย์ ดร.สุดา เกียรติกำจรวงศ์ ภาควิชาชีววิทยาและเทคโนโลยี สาขาวิชาเทคโนโลยีพอลิเมอร์ บรรยายเรื่อง “การเตรียมหมึกพิมพ์อิงค์เจ็ทสูบน้ำประเภทสารสี (Preparation of Water-Based Pigmented Ink Jet Inks)”
- วันพุธที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ นพ.อรุณสิทธิ์ เวชชาชีวะ ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ บรรยายเรื่อง “Mind Cognitive Impairment” MCI เป็นกลุ่มอาการที่ประชนหรือ cognition เริ่มเสื่อมเกินกว่าที่ควรจะเป็นสำหรับคนที่อายุและระดับการศึกษานั้น ๆ แต่อาการมักจะไม่ใช่อุปสรรคต่อกิจกรรมในชีวิตประจำวันนัก คำว่า “ประชน” มีรากศัพท์มาจากคำว่า “ชา” ซึ่งมีความหมายว่า รู้ หรือเก่ง ส่วน “ประ” เป็นคำที่ใช้เติมหน้าเพื่อบ่งความหมายและ “-น” เป็นพยางค์ต่อท้ายคำเพื่อให้เกิดคำใหม่ หน้าทีของสมองแบ่งเป็น ๓ พิสัย (domain) ได้แก่ ประชนพิสัย (cognitive domain) พลพิสัย (psychomotor domain) และจิตพิสัย (affective domain) ประชนพิสัยครอบคลุมสัญชาน (perception) ความใส่ใจ (attention) การเรียนรู้ (learning) การคิด (thinking) ความจำ (memory) ภาษา (language) จินตนาการ (imagination) พินิจ (judgement) มิติทัศน์ (visuo-spatial function) และการดำเนินการปฏิบัติ (execution หรือ executive function) ในผู้สูงอายุที่มี MCI ส่วนใหญ่มีความจำเสื่อม แพทย์บางรายจึงใช้คำ amnesic MCI หรือโรคซีลิม เพื่อจำแนกจากผู้สูงอายุที่ประชนพิสัยในเรื่องอื่นที่กล่าวมาแล้วเสื่อม ความจำมีหลายชนิดแต่ละชนิดมีส่วนสมองที่รับผิดชอบกันเป็นระบบ ปัจจุบันนิยมแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ๑. Episodic memory ได้แก่ ความจำสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง ๆ โดยเฉพาะเรื่องส่วนบุคคล เช่น เมื่อวานนี้รับประทานอาหารกลางวันอะไรที่ไหน วันหยุดยาวเมื่อปีที่แล้วไปเที่ยวไหนมา ๒. Semantic memory ได้แก่ ความจำความรู้ทั่วไป เช่น ชื่อนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศไทย ชื่อเมืองหลวงของประเทศหนึ่งประเทศใดหรือสีของนกนางนาค เช่น นกแก้ว นกกระยางหรืออีกา ๓. Procedural memory ได้แก่ ความจำเรื่องการกระทำหรือปฏิบัติ เช่น ขับขี่รถยนต์ เล่นกอล์ฟ ๔. Working memory ได้แก่ ความจำที่คนเราใช้เป็นระยะเวลาสั้นแต่ต้องการความใส่ใจและสมาธิพอสมควร เช่น การจำหมายเลขโทรศัพท์เมื่อมีคนบอกและไม่ได้จดไว้หรือจำแผนที่ถนนหนทางที่จะขับรถไป เมื่อใช้แล้วไม่กี่วันต่อมาจะจำไม่

ได้ การวินิจฉัยแยก MCI จากภาวะอื่นมี ๓ ภาวะ คือ ๑. Transient global amnesia (TGA) เป็นภาวะที่พบได้ไม่บ่อยเหมือน MCI มักจะเป็นในคนอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปทีขณะอยู่ดี ๆ เกิดมีอาการลืมอะไรหมดแต่รู้ตัวดี มักจะถามซ้ำ ๆ ภาวะลืมความจำเป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นข้างหน้า (antero-grade) ในช่วงเวลาที่มักจะอยู่ประมาณ ๒๔ ชั่วโมงหรือนานกว่านั้นไม่มาก ความจำก็จะกลับมา ประชนพิสัยในเรื่องอื่น เช่น ภาวะการสื่อความด้วยคำพูดและการรู้ปฏิบัติ (praxis) เป็นปกติระหว่างมีอาการ คนที่เคยมี TGA มักจะเป็นครั้งเดียวแล้วไม่ค่อยเป็นอีก มีเพียงร้อยละ ๓ ที่เกิดมีอาการซ้ำอีก ๒. Transient epileptic amnesia (TEA) เป็นโรคลมชักชนิดหนึ่งที่พบได้น้อยมากจนถึงปัจจุบันมีรายงานไว้ไม่ถึง ๕๐ ราย มักพบในวัยกลางคนไปแล้ว ผิดกับ TGA ที่ผู้ป่วยจะมีอาการซ้ำ ๆ เป็นครั้งละไม่เกิน ๑ ชั่วโมง ขณะมีอาการผู้ป่วยรู้ตัวดี ประชนพิสัยในด้านอื่นนอกจากความจำเป็นปกติ ตรวจสอบย้อนหลังไปอาจจะไม่พบอะไรผิดปกติแต่ถ้าหัดนอนและตรวจคลื่นสมองซ้ำอาจเห็นความผิดปกติได้ ๓. Psychogenic amnesia (PA) หรือ พิวจ (fugue) ทางจิตเวช ผู้ป่วยมักมีอาการในช่วงที่มีความเครียดจัด ลืมความจำเกี่ยวกับอดีตชีวิต ลืมเอกลักษณ์ตนเอง แต่การเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ยังดีผู้ป่วยจะไม่ถามซ้ำ ๆ เช่น คนที่มีอาการ TGA จากการศึกษาทางวิทยาการระบาดในชุมชนในคนที่อายุมากกว่า ๖๕ ปี พบ MCI ร้อยละ ๓-๑๙ MCI ในบางคนอาการคงที่หรือดีขึ้นแต่กว่าร้อยละ ๕๐ อาการเลวลงเกิดสมองเสื่อมภายใน ๕ ปี พวกที่เป็นโรคซีลิม (amnesic MCI) มีโอกาสเป็น AD มาก โรคหรืออาการที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดสมองเสื่อม คือ ๑. แรงดันเลือดต่ำ ในผู้สูงอายุภาวะหัวใจล้มเหลวเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในผู้ที่มีอายุเกิน ๗๕ ปี ที่มีแรงดันเลือด diastolic ที่ ๗๐ มิลลิเมตรปรอทหรือต่ำกว่าเป็นเวลา ๒ ปีขึ้นไป มีโอกาสเป็นโรคสมองเสื่อมสูงขึ้น ๒. แรงดันเลือดสูง เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดหลอดเลือดแดงสมองแตกและตีบและสมองเสื่อม ทำให้เกิด VaD ในบรรดาการรักษาแรงดันเลือดในผู้ป่วยสูงอายุพบว่า ยา diuretics ลดการเกิด AD แต่ยาประเภท calcium channel blockers และยาที่ยับยั้ง angiotensin converting enzyme ไม่มีผลเช่นนั้นในขณะที่ betablocker อาจมีผลบ้าง ๓. โรคเบาหวาน การทดสอบประชนพิสัยผู้ป่วยวัยกลางคนทั้งชายและหญิงที่เป็นโรคเบาหวานประเภท ๒ ให้ผลที่ไม่ดีเท่าคนปกติ ในผู้ป่วยด้วยเบาหวานประเภท ๑ ก็เช่นเดียวกัน การเกิดสมองเสื่อมจาก AD และ VaD เพิ่มขึ้นในผู้ป่วยเบาหวาน แต่กลไกที่ทำให้เกิดโรคยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัด ๔. ระดับคอเลสเตอรอลในเลือดสูง มีหลักฐานจากการวิจัยเพิ่มขึ้นถึงความเกี่ยวพันระหว่าง cholesterol metabolism และการเกิด amyloid plaques ในสมอง โดยถ้ามีคอเลสเตอรอลมากเกินไปจะเกิด amyloid-beta peptide มากขึ้น ยาลดระดับคอเลสเตอรอลประเภท statin จึงเป็นจุดสนใจของนักวิจัยในเรื่องนี้มาก ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตัวสำหรับคนที่ MCI ๑. การนอน ควรนอนหลับอย่างน้อยคืนละ ๗ ชั่วโมง ถ้านอนกรนและหลับไม่สนิทหรือต้องตื่นบ่อยเพราะต้องปัสสาวะบ่อยก็ควรรับการรักษาในเรื่องเหล่านี้ คนที่มี MCI ถ้าต้องเข้านอนหลับยากก็พยายามเลี่ยงยาที่ออกฤทธิ์นานเกิน ๑๒ ชั่วโมง จนมีผลมาถึงตอนกลางวันที่ให้อาการซีลิมเป็นมากขึ้นได้ ๒. ยารักษาโรคหรืออาการอื่น ผู้สูงอายุมักจะมีโรคหรืออาการอื่นที่จำเป็นต้องใช้ยารักษาแต่มีบางชนิดที่ทำให้เกิด MCI ได้ โดยเฉพาะ anticholinergic drugs เช่น atropine, trihexiphenidyl ที่ใช้รักษาโรคพาร์กินสันหรือยาที่คล้ายแพทย์ทางระบบปัสสาวะใช้ เช่น oxybutynin รวมทั้งยาป้องกันลมชักทั้งเก่าและใหม่ เช่น topiramate และยา tricyclic antidepressants ด้วยผู้ป่วยที่มีภาวะพร่องไทรอยด์และรับประทานยาฮอร์โมนไม่สม่ำเสมอก็มีอาการ MCI ได้ ๓. อาหาร วิตามินและเครื่องดื่ม การบริโภคปลาทะเลที่มีไขมันไม่อิ่มตัวมาก เช่น ปลาแซลมอน ปลาซาร์ดีนและปลาทูน่าเป็นอาหารที่มีโอกาสเกิดสมองเสื่อมและ AD ลดลง ถ้าผู้บริโภคน้ำมัน APOE-ε๒ ทางพันธุกรรมเทียบกับการบริโภคปลาที่มีไขมันดังกล่าวแล้ว อาหารประจำวันควรครบทุกหมู่โดยปริมาณที่บริโภคพอประมาณให้น้ำหนักตัวหรือดัชนีมวลกาย (Body Mass Index หรือ BMI) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานโดยเน้นโปรตีนและไขมันจากปลา ผัก และผลไม้บางชนิดมีสารยับยั้งเอนไซม์ acetylcholinesterase เช่น ส้ม แอปเปิ้ลและมันฝรั่งซึ่งอาจจะประโยชน์ต่อสมอง วิตามินโดยเฉพาะกลุ่มบีเกือบทุกตัวมีความสำคัญ

ต่อการทำงานของเซลล์สมอง ปี ๑ ปี ๖ และปี ๑๒ เครื่องตีประเภท แอลกอฮอล์ในปริมาณที่น้อยหรือพอประมาณอาจช่วยลดการเกิดสมองเสื่อมในผู้ที่อายุเกิน ๕๕ ปี โดยเฉพาะเหล้าองุ่นให้ผลดีกว่าเบียร์หรือสุรา ๔. การออกกำลังกาย ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนที่ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๒ ครั้งเป็นประจำ มีโอกาสเป็นโรคสมองเสื่อมน้อยกว่าผู้ที่ไม่ได้ออกกำลังกาย และในรายงาน ผู้ที่เดินน้อยกว่าวันละครึ่งกิโลเมตรมีโอกาสเป็นโรคสมองเสื่อมมากกว่าผู้ที่เดินวันละ ๓ กิโลเมตรเกือบเท่าตัว ๕. งานอดิเรก สมองก็เหมือนกับร่างกายทั่วไปคือ ถ้าใช้งานบ้างอยู่เสมอก็อาจจะเสื่อมช้ากว่า จากการศึกษาที่ประเทศจีนคนอายุ ๕๕ ปีขึ้นไปจำนวน ๕,๔๓๗ คน พบว่าผู้ที่ใช้เวลาว่างโดยอ่านหนังสือ เล่นไพ่ กะจอก (mahjong) เขียนหรือวาดรูป เกิด MCI น้อยกว่าผู้ที่ไม่มีงานอดิเรกเหล่านั้น และที่น่าสนใจก็คือ การดูโทรทัศน์เป็นประจำมีความเสี่ยงเกิดมี MCI มากขึ้นถึงร้อยละ ๒๐ แต่กิจกรรมที่ใช้ความคิดและการเรียนรู้อาจเพิ่มจำนวนเซลล์ประสาทและ synapses ทำให้สมองเสื่อมช้าลง ส่วนการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูงและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นก็มีส่วนช่วยให้ความจำเสื่อมช้าลง ๖. ฮอโมนเพศและเพศสัมพันธ์ เอสโตรเจนมีส่วนช่วยความจำและความสนใจในเรื่องทั่วไปในผู้ป่วยสตรีด้วย AD และ ผู้ป่วยสตรีที่หมดประจำเดือนแล้ว ในผู้ป่วยชายที่เป็น AD และระดับฮอโมน เพศชายในเลือดต่ำการใช้เทสโทสเตอโรน (Testosterone) ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นแต่ไม่มีผลต่อประชนาพิสัย

● วันพุธที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ ดร. มงคล เดชนครินทร์ ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ออลซิลเลเตอร์แบบป้อนกลับกระแสเพื่อการจุดหลอดวาแสงด้วยแบดเตอร์” วงจรออลซิลเลเตอร์แบบป้อนกลับกระแส สำหรับจุดหลอดวาแสงขนาด ๑๘ วัตต์ด้วยแบดเตอร์ วงจรดังกล่าวนี้มีทั้งรูปลักษณะที่ใช้ทรานซิสเตอร์แบบไบโพลาร์และรูปลักษณะที่ใช้ทรานซิสเตอร์แบบมอส เมื่อใช้ส่วนประกอบของวงจรตามที่กล่าว ผลปรากฏว่าวงจรทั้ง ๒ รูปลักษณะนี้ให้สมรรถนะที่ต่ำกว่าวงจรออลซิลเลเตอร์แบบป้อนกลับแรงดันที่ใช้ส่วนประกอบหลักอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วงจรออลซิลเลเตอร์แบบป้อนกลับกระแสที่ใช้ทรานซิสเตอร์แบบมอส นั้น สามารถให้ค่าประสิทธิภาพทางไฟฟ้าอยู่ในช่วง ๕๘-๗๓ เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่วงจรออลซิลเลเตอร์แบบป้อนกลับแรงดันที่ใช้ทรานซิสเตอร์แบบไบโพลาร์สามารถให้ประสิทธิภาพทางไฟฟ้าได้ไม่เกิน ๕๐ เปอร์เซ็นต์ และ ศาสตราจารย์ ดร.ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ ภาควิชาเคมี ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายเรื่อง “เกณฑ์การใช้พลังงานในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์”

● วันพุธที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ลันดิสุข ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ บรรยายเรื่อง “พรมไม้สกุลกฤษณา หรือ Agarwood (Aquilaria spp. Thymelaeaceae) ของผืนทวีปเอเชีย” และ ศาสตราจารย์ ดร.ภาวิศ ทองโรจน์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ บรรยายเรื่อง “สมองกับการกำหนดเพศ” เพศชายและเพศหญิงหรือเพศผู้ และเพศเมีย มีความแตกต่างกันในลักษณะทางกายภาพ กระบวนการทางสรีรวิทยา และพฤติกรรม นอกจากนี้ ยังพบว่าสมองของเพศทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งระดับ Macroscopic, Microscopic โดยปกติสมองเพศชายจะมีขนาดใหญ่กว่าเพศหญิงเล็กน้อย ในขณะที่สมองของเพศหญิงจะมีความหนาแน่นของเซลล์มากกว่า ทั้งยังปรากฏความแตกต่างชัดเจนในเนื้อเยื่อบางบริเวณในสมองบางแห่ง เช่น สมองส่วน corpus colosum และ anterior commissure ในเพศหญิงจะมีขนาดใหญ่กว่าเพศชาย ในขณะที่นิวเคลียสบางอันของสมองในเพศชายจะใหญ่กว่าเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของนิวเคลียสที่มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับความเป็นเพศชาย ได้แก่ Sexual Dimorphic Nucleus (of Preoptic Area) ในกรณีของหนู หรือ นิวเคลียสเดียวกันนี้ที่เรียกว่า 3rd Interstitial Nuclei of the Anterior Hypothalamus (INAH 3) ในกรณีของคน ซึ่งจะพบว่าในเพศชายจะมีขนาดใหญ่กว่าในเพศหญิงประมาณ ๑ เท่าตัว นิวเคลียสนี้ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมความเป็นเพศชาย อีกทั้งยังมีการพบเพิ่มเติม ในสมองของคนที่เป็นเกย์ว่านิวเคลียสนี้จะมีขนาดเล็กใกล้เคียงกับในเพศหญิง จากการศึกษาจากโลกาที่กำหนดเพศ พบว่ายีน Sry ที่มีอยู่ในโครโมโซม Y เป็นตัวเริ่มต้นที่กำหนดความเป็นเพศชาย ยีนนี้จะ

กระตุ้นให้เกิดเนื้อเยื่อที่จะเจริญต่อมาเป็นอวัยวะ ขณะที่อยู่ในครรภ์เนื้อเยื่อนี้จะสร้างฮอโมนเทสโทสเตอโรน (Testosterone) ซึ่งจะไหลเวียนทั่วร่างกายรวมทั้งผ่านเข้าไปในสมอง ฮอโมนนี้จะแตกตัวออกเป็นฮอโมนอีก ๒ ตัว ได้แก่ Dihydrotestosterone และ Estradiol โดยการกระทำของเนื้อเยื่อต่าง ๆ ที่มีเอนไซม์สำหรับการสังเคราะห์ฮอโมนทั้งสอง ในเซลล์สมองของเพศชายบริเวณที่จะทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเพศชาย จะมีเอนไซม์ Aromatase ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนเทสโทสเตอโรน เป็น Estradiol ในขณะที่ในเพศหญิงจะมีน้อยกว่า Estradiol จะทำหน้าที่กระตุ้นการสร้างเนื้อสมองส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นในเพศชายในช่วงเวลาที่อยู่ในครรภ์ ในขณะที่ Dihydrotestosterone ก็ทำหน้าที่กระตุ้นการสร้างเนื้อเยื่อวัยแรดเพศชายในวัยอื่น ๆ ของร่างกาย สมองที่ถูกสร้างขึ้นมาก็แตกต่างกันระหว่างเพศทั้งสอง ก็จะทำหน้าที่ต่อมตลอดช่วงเวลาต่าง ๆ ของชีวิต โดยเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของความเป็นชายและหญิง ทั้งนี้ การทดลองในสัตว์หลายชนิดพบว่า การเปลี่ยนแปลงในสมองสามารถทำให้พฤติกรรมหรือเพศเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งชนิดชั่วคราวและถาวร

สำนักศิลปกรรม

● วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐ รองศาสตราจารย์อัศนีชัย ขอรุณ ราชบัณฑิต ประเภทวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม บรรยายเรื่อง “อิทธิพลศิลปะและวัฒนธรรมอินเดียในศิลปะไทย” ชาวอินเดียได้เข้ามาค้าขายในดินแดนที่เป็นประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณ พ่อค้าชาวอินเดียได้นำพระพุทธรูปและสิ่งอื่น ๆ มาเผยแพร่ด้วย พระพุทธรูปที่พ่อค้าชาวอินเดียนำเข้ามานั้น ส่วนมากเป็นพระพุทธรูปสมัยอมราวดีซึ่งมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐-๑๑ เช่น พระพุทธรูปปางแสดงธรรม ซึ่งพบที่จังหวัดนครราชสีมา พระพุทธรูปสมัยคุปตะซึ่งมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๙-๑๑ ก็มีพบเช่นกัน เช่น พระพุทธรูปปางประทานพรซึ่งพบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมา ผู้คนที่อยู่ในดินแดนประเทศไทยซึ่งเป็นชนชาติก่อนไทย ก็ได้สร้างผลงานศิลปะตามอิทธิพลของศิลปะอินเดียด้วย นอกจากพระพุทธรูป ในวัฒนธรรมก่อนไทยสมัยทวารวดียังสร้างเทวรูปด้วย เช่น รูปพระนารายณ์ที่พบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงว่านอกจากอิทธิพลทางพระพุทธรูปศาสนาแล้ว ผู้คนในดินแดนประเทศไทยสมัยโบราณยังรับอิทธิพลทางศาสนาพราหมณ์จากอินเดียพร้อมกันด้วย ชนชาติไทยเริ่มมีอำนาจขึ้นตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เริ่มจากสมัยเชียงแสนทางตอนเหนือ ตามด้วยสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางและตอนล่าง การสร้างพระพุทธรูปมีพัฒนาการต่อเนื่องกันตลอดมา ซึ่งมีต้นแบบของพัฒนาการมาจากศิลปะอินเดียนั่นเอง พระพุทธรูปและเทวรูปที่สร้างขึ้นในสมัยต่าง ๆ ของไทย จึงมีลักษณะเฉพาะชัดเจนขึ้น เช่น พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ล้อยาวปางลีลาของสมัยสุโขทัย แม้แต่เทวรูปที่ทำขึ้นในสมัยสุโขทัยก็เช่นกัน เช่น รูปพระหริหระ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อถือในศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ของไทยสมัยสุโขทัย ก็รับอิทธิพลมาจากอินเดีย ในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นต้นมา มีอิทธิพลศิลปะอินเดียให้เห็นอยู่มากโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปกรรมรูปเทวดา รูปนางฟ้า และรูปยักษ์ ตามคติพุทธศาสนาฝ่ายมหายานและคติฮินดูเฉพาะในกรุงเทพมหานครก็ให้เห็นตามวัดและพระราชวังหลายแห่ง ส่วนมากเป็นศิลปกรรมที่เป็นลวดลายประดับอาคาร โดยเฉพาะที่หน้าบันมักทำเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ หรือรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ นอกจากเรื่องราวตามคติศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูของอินเดียจะปรากฏเป็นลวดลายประดับที่หน้าบัน โปสถ์และพระราชวังแล้ว ยังมีปรากฏเป็นงานประดับตกแต่งส่วนอื่น ๆ ของ โปสถ์และพระราชวังอีกด้วย ประติมากรรมแบบอย่างศิลปะไทยที่มีเรื่องตามคติความเชื่อของอินเดีย มีอยู่ในบริเวณพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ที่ได้โดดเด่นมาก ได้แก่ รูปยักษ์จากเรื่องรามเกียรติ์ตามคติฮินดู เช่น รูปศกัณฐ์ซึ่งมีกายสีเขียว รูปสหัสเดชะซึ่งมีกายสีขาว และรูปยักษ์อื่น ๆ นอกจากรูปยักษ์แล้ว รูปครุฑและรูปพระนารายณ์ก็พบมากในศิลปกรรมไทย นอกจากประติมากรรมที่ใช้ประดับตกแต่งแล้ว ประติมากรรมไทยตามคติศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูของอินเดีย ที่ใช้เป็นรูปเคารพบูชาที่มีอยู่มาก เช่น รูปพระพรหม รูปพระวิศวกรรมหรือวิษณุกรรม พระคเณศหรือพระพิฆเนศวร ในงาน

จิตรกรรมไทย ส่วนมากยังคงแสดงเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย แต่ได้พัฒนาการต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนานจนมีลักษณะเฉพาะตนชัดเจนขึ้น แต่ก็ยังคงมีลักษณะทางรูปแบบคล้ายของอินเดียอยู่บ้าง ได้แก่ การใช้สีลักษณะแบน ๆ และตัดเส้น โดยไม่เน้นแสดงแสงเงาและความลึกของภาพ เช่น ภาพพระพุทธรูปเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์ ภาพมหาชนกชาดก หากเปรียบเทียบกับจิตรกรรมไทยแบบประเพณีที่แสดงเรื่องราวในพระพุทธศาสนา กับที่แสดงเรื่องราวในศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูแล้ว อย่างหลังจะแสดงถึงอิทธิพลจากคติของอินเดียได้หนักแน่นชัดเจนกว่าอย่างแรก โดยเฉพาะภาพเรื่องรามเกียรติ์ที่ปรากฏบ่อย ๆ ทั้งในรูปแบบจิตรกรรมฝาผนังและอื่น ๆ ภาพเรื่องรามเกียรติ์ที่มีชื่อเสียงของไทย ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนังพระราชนิพนธ์พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมมหาราชวัง ส่วนจิตรกรรมไทยแบบสมัยใหม่ ก็มีที่แสดงเรื่องราวตามคติศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูของอินเดียบ้างเหมือนกัน ที่โดดเด่น ได้แก่ ภาพ “พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ” ฝีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ภาพ “พระพิฆเนศวร” ฝีมือ ช่วง มูลพินิง เขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ ศิลปินไทยส่วนใหญ่รับอิทธิพลศิลปวัฒนธรรมอินเดีย โดยการนำเรื่องราวจากวรรณกรรมอินเดียมาแสดงออกในผลงานจิตรกรรม แต่ก็มิได้คนไทยบางคนได้แรงบันดาลใจในการสร้างผลงานจิตรกรรมจากการไปใช้ชีวิตในประเทศอินเดีย ศิลปินคนสำคัญ ได้แก่ เพื่อ หริพิทักษ์ (พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๕๓๖) และ ศาสตราจารย์ ดร.นิยะดา เหล่าสุนทร ราชบัณฑิต ประเภทวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณกรรมร้อยกรอง บรรยายเรื่อง “เมื่อเสียงของตุ๊กแกมีความหมาย” คนไทยกับตุ๊กแกมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน ในสมัยก่อน บ้านเรือนปลูกสร้างด้วยไม้ ตุ๊กแกเป็นสัตว์ประจำบ้านที่เกาะอยู่ตามฝาผนังบ้าน และถูกนำมาใช้ชูเด็ก ๆ ที่ไม่นอนหรือดิ้นนอน ตุ๊กแกมักถูกกล่าวขานไปกับงูเขียว ดังเช่นในบทกล่อมเด็กหลายบท ในวรรณคดีไทยก็มีการพรรณนาถึงตุ๊กแกอยู่บ้าง ที่สำคัญคือ ในเรื่องรามเกียรติ์ บทละครพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ก็มีเรื่องราวของตุ๊กแก หรือที่เรียกว่าสารภุ เรื่องราวของตุ๊กแกตามที่ปรากฏในวรรณคดี กล่าวโดยรวมมักให้ภาพลักษณ์ที่น่ากลัว น่าเกลียด ในบทกล่อมเด็ก ตุ๊กแกก็ถูกใช้ไว้ชูเด็ก ๆ ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ มิฉะนั้นจะถูกกินตับ ส่วนภาษาโบราณ หอสมุดแห่งชาติมีต้นฉบับตัวเขียนสมุดไทยตำล่อมหนึ่ง ว่าด้วยตำราทายตุ๊กแกเรื่อง ซึ่งเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลคุณากร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มาของตำราทายนี้ ทรงอธิบายไว้ว่า ได้มาจากชาวจีนชื่อทกโหล บ้านชื่อสำเพ็ง ได้มาบวชที่วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งเป็นวัดที่พระองค์ประทับอยู่ จีนทกโหลได้มาเล่าให้พระองค์ฟัง พระองค์จึงทรงจดจำและบันทึกไว้ ตำราทายเรื่องนี้เป็นเรื่องแปลกที่ไม่เคยมีใครกล่าวอ้างมาถึงก่อนเลย โดยกล่าวถึงเสียงที่ไม่ดีของตุ๊กแกว่า หากร้อง ๕ ครั้ง จะได้รับความเดือดร้อน เสียทรัพย์และทาส หากร้อง ๖ ครั้ง เจ้าเรือนจะต้องพรางจากเคสสถาน เพราะนั่นสินเป็นเหตุ และทรัพย์สินต้องหมดสิ้น หากตุ๊กแกร้องต่ำกว่า ๕ ครั้ง พึงรู้ว่าภัยพิบัติ ทุกข์ภัย พึงเกิดขึ้นจนแทบจะหมดตัว หากตุ๊กแกร้องมากกว่า ๗ ครั้งขึ้นไป นับเป็นเรื่องดี หากร้อง ๘ ครั้ง จะได้ทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และสามารถเก็บเป็นทุนทรัพย์ไว้ได้ หากร้อง ๙ ครั้ง และเสียงไม่แหบแห้ง จะได้ยศศักดิ์ใหญ่ยิ่ง และมั่งคั่งเหมือนเจี๊สัว

● วันอังคารที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา โสคติยานุรักษ์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ สาขาวิชาดุริยางคกรรม บรรยายเรื่อง “น้ำในงานดุริยางคศิลป์” นำที่ปรากฏในงานดุริยางคศิลป์ในบริบทต่าง ๆ ทั้งการพรรณนาถึงสายน้ำโดยตรง การพรรณนาถึงอารมณ์โดยเปรียบเปรยกับสายน้ำ และการใช้น้ำเป็นตัวเสริมความรู้สึกอันลึกซึ้งของมนุษย์ เท้าที่พบในเพลงคลาสสิก เพลงไลท์คลาสสิก เพลงสากลนิยม เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล มักเป็นเพลงที่น้ำไม่ได้อยู่ในบริบทของเนื้อหาดนตรีโดยตรง แต่ปรากฏในเรื่องหรือเนื้อเรื่องซึ่งสามารถสื่อสัจได้ชัดเจนกว่าเพลงที่ไม่มีเนื้อเรื่องสามารถสร้างความงามของน้ำตก น้ำค้าง คลื่นทะเล ฯลฯ แต่เพียงผิวเผิน ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับจินตนาการของผู้ฟังมากกว่า ในขณะที่เพลงที่มีเนื้อเรื่องสามารถสร้างภาพให้เห็นถึงความมหัศจรรย์ของน้ำทุกรูปแบบได้เป็นอย่างดี เพลงที่ไม่มีเนื้อเรื่อง แม้จะมี

ความเป็นน้ำอยู่ที่ชื่อเพลงก็จริงอยู่ แต่เนื้อหาทางดนตรีก็ไม่ชัดเจนว่า มีการสร้างทำนองเพลง สร้างจังหวะ สร้างเสียงประสาน หรือสร้างลีลาให้สะท้อนลักษณะและบรรยายกาของน้ำในช่วงที่เนื้อร้องกำลังบรรยายถึงน้ำแต่อย่างใด ชื่อบทเพลงบางบทบ่งบอกโอกาสที่แสดงบทเพลงนั้นเป็นครั้งแรก หรือบอกสัญลักษณ์ของประเทศ มากกว่าที่จะสร้างเสียงเอกลักษณ์ให้ผลในทางดนตรี ความสำคัญของน้ำในงานดุริยางคศิลป์นั้นนิยมใช้วรรณศิลป์เป็นสื่อ มากกว่าที่จะให้เนื้อหาดนตรีสื่อในตัวเอง เป็นวิธีการแสดงออกทางศิลปะที่ผสมผสานงานศิลปะ ๒ แขนงเข้าหากันได้อย่างแยบยลและสื่อความหมายได้ดี การผูกโยงงานวรรณศิลป์เข้ากับงานดุริยางคศิลป์ในลักษณะที่เป็นเนื้อร้องกับทำนองสามารถสัมผัสได้อย่างชัดเจน มากกว่าการสื่อด้วยเนื้อหาทางดนตรีแต่เพียงด้านเดียวซึ่งมีความเป็นนามธรรมและผู้ฟังสัมผัสได้ยาก ฉะนั้นการสื่อความโดยผ่านงานวรรณศิลป์ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมและสัมผัสได้ง่ายกว่าย่อมเป็นที่นิยม เพื่อให้การสื่อสารจากผู้แต่งเพลงผ่านไปยังผู้ฟังบรรลุวัตถุประสงค์ และในขณะที่เดียวกันก็ได้รับอรรถรสทางดนตรีอย่างสมบูรณ์ด้วย และ **รองศาสตราจารย์มาลิต พนม-ทัตตเวที** ภาควิชาภาษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ บรรยายเรื่อง “การเปรียบเทียบตำนานที่สำคัญของชาติต่าง ๆ” Mythology คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วย myths ซึ่งในความหมายทั่วไปคือ เรื่องราวเก่าแก่หรือตำนานหรือนิยายปรัมปราที่วางด้วยความเชื่อของชนชาติใดชาติหนึ่ง แต่ละเชื้อชาติแต่ละเผ่าพันธุ์จะมี myth ของตนเองซึ่งอาจจะเหมือนหรือคล้ายกัน หรือผิดแผกแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณีและสภาวะแวดล้อม ในงานวรรณกรรมจะมีการใช้ Mythology ใน ๓ ลักษณะ คือ ๑. ใช้เพื่อสร้างภาพพจน์หรืออ้างอิง ๒. ใช้เนื้อเรื่อง คำโครงเรื่อง และตัวละครจากนิยายปรัมปราโดยตรง ๓. นำแต่แก่นเรื่อง (theme) หรือแนวความคิดมาใช้ในนิยายปรัมปราหรือตำนานของชาติต่าง ๆ อาจมีความคล้ายคลึงกันได้ ทั้ง ๆ ที่บางครั้งไม่น่าจะเป็นไปได้เพราะอยู่ห่างกันคนละซีกโลกเลยทีเดียว ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุ ๒ ประการ คือ ๑. การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม myth อาจถูกถ่ายทอดจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งได้โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย เช่น การมีเขตแดนติดต่อกัน มีการค้าขายระหว่างกัน หรืออาจเกิดจากการรุกรานซึ่งทั้งผู้บุกรุกและผู้ถูกบุกรุกต่างก็รับเอาวัฒนธรรมและเรื่องราวของกันและกันไว้จนแยกไม่ออก ๒. myth ของชาติต่าง ๆ มีวิวัฒนาการขึ้นมาเองไม่เกี่ยวข้องกัน ภาษาอังกฤษเรียกว่า independent development เหตุที่คล้ายคลึงกันนั้นอาจเป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่หรือภาวะแวดล้อมมีความคล้ายคลึงกัน ปรากฏการณ์ธรรมชาติก็เป็นแบบเดียวกันทั่วโลก ดังนั้น เรื่องราวที่มนุษย์ในสมัยโบราณสร้างขึ้นเพื่ออธิบายภาวะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด ซึ่งในตอนนั้นยังไม่มีวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านี้ย่อมคล้ายคลึงกันไปด้วย อีกประการหนึ่ง ธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกยุคใดสมัยใด ก็ยังเป็นผู้ที่มิก็เลส มีความรัก โลภ โกรธ หลง การกระทำใด ๆ ย่อมออกมาในลักษณะใกล้เคียงกัน สารสำคัญบางประเด็นจากตำนานของชาติต่าง ๆ ได้แก่ ๑. การสร้างจักรวาลและโลก (Creation Myths) จะพบได้ทั่วไปไม่เพียงแต่ในชาติที่มีอารยธรรมเท่านั้น ส่วนมากแล้วจะเริ่มต้นด้วยการสร้างธรรมชาติก่อน แล้วจึงตามมาด้วยการสร้างเทพเจ้าและมนุษย์ เช่น การสร้างโลกตามตำนานคริสเตียน การสร้างโลกตามตำนานกรีก การสร้างโลกตามตำนานสแกนดิเนเวีย การสร้างโลกตามตำนานอินเดีย การสร้างโลกตามตำนานจีน ซึ่งแทบทุกชาติเชื่อว่ามีพระเจ้าหรือเทพเจ้า ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดหรือหลายองค์ก็ตาม เป็นผู้สร้างโลกจากความว่างเปล่า และพระเจ้าหรือเทพเจ้าองค์แรกนั้นถือกำเนิดเองไม่มีใครสร้าง ดูจะใกล้เคียงกับทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยการเกิดโลกในปัจจุบันที่ว่าแต่แรกนั้นก็มีกลุ่มหมอกเพลิงลอยคว้างอยู่ เมื่อมวลสารนี้เย็นลงก็แตกตัวกลายเป็นดาวฤกษ์ดาวพระเคราะห์ต่าง ๆ ๒. น้ำท่วมโลก (Deluge) เมื่อมีการสร้างโลกก็มีการทำลายล้างโลกควบคู่กันไป แทบทุกชาติมีตำนานเกี่ยวกับการที่โลกถูกทำลายลงเนื่องจากภัยธรรมชาติในรูปของน้ำท่วมใหญ่ เช่น ตำนานฮีบรูและคริสเตียน ตำนานกรีก ตำนานอินเดีย ตำนานจีน จะเห็นได้ว่า สาเหตุส่วนใหญ่ของน้ำท่วมโลกเนื่องมาจากความชั่วร้ายของมนุษย์ หรือเทพเจ้าต้องการทำลายล้างมนุษย์ แต่ก็มีคติจำนวนหนึ่งที่จะรอดจากมหาภัยนั้นและเป็นผู้สืบเผ่า

พันธุ์มนุษย์ต่อไป โดยที่เขาได้รับการเตือนล่วงหน้าให้เตรียมตัวรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น ผู้ที่เตือนอาจเป็นพระเจ้า เทพเจ้า หรือสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ ๓. การสิ้นโลก มีความเชื่อมาแต่โบราณว่าโลกเสื่อมลงตามลำดับ นาน ๆ าก็ต้องมีการชำระล้างสร้างใหม่กันเสียที ตำนานที่เกี่ยวกับการสิ้นโลกนี้แพร่หลายทั่วไป บางครั้งกลายเป็นส่วนหนึ่งของศาสนา เช่น ตำนานคริสเตียน ตำนานฮินดู ตำนานสแกนดิเนเวีย ๔. สวรรค์ ในความเชื่อของคนหลายชาติคือสถานที่สำหรับให้รางวัลผู้ที่กระทำความดี ซึ่งอาจจะเป็นสวรรค์ที่มนุษย์จะได้เสวยสุขร่วมกับพระเจ้า หรือ paradise ซึ่งเปรียบเหมือนสวนสวรรค์บนพื้นดินอย่างเช่นสวนอีเดนที่อาดัมและอีฟอาศัยอยู่ก่อนจะละเมิดคำสั่งพระเจ้าและถูกขับลงมายังโลกมนุษย์ ส่วนสวรรค์ในแง่ที่เป็นวิมานหรือที่อยู่ของเทพเจ้านั้น ได้แก่ โอลิมปัส ซึ่งเป็นวิมานของเทพเจ้ากรีก อัสการ์ด ซึ่งเป็นที่อยู่ของเทพเจ้าของสแกนดิเนเวีย สวรรค์ชั้นต่าง ๆ ของเทพเจ้าฮินดู ไกรลาส ซึ่งเป็นวิมานของพระศิวะ หรือ ดาวดึงส์ ซึ่งเป็นวิมานของพระอินทร์ เป็นต้น ๕. นรก โดยทั่วไปคือสถานที่ลงโทษผู้กระทำความผิด สถานที่ทรมาน เช่น นรกในไตรภูมิภาค ผู้ที่กระทำความผิดอย่างใดเมื่อมีชีวิตอยู่ ตายไปแล้วก็ต้องไปชดใช้กรรมในรูปแบบต่าง ๆ กันตามแต่บาปกรรมที่ทำไว้ คนไทยจะคุ้นเคยดีกับนรกขุมต่างๆ เช่น พวคนักเลงสุรา ตายไปแล้วต้องไปตกกระทงทองแดง พวกที่ผิดประเวณีจะต้องไปปีนต้นจันทน์หนามแหลม หรือในตำนานคริสเตียนที่วาดภาพว่านรกเป็นสถานที่ร้อนระอุมีแต่เปลวไฟที่จะเผาผลาญวิญญาณของคนบาปอย่างในเรื่อง The Infern ของดังเต (Dante) แต่สำหรับบางชาติแล้ว นรกเป็นเพียงที่อยู่ของคนตายเท่านั้น ไม่ใช่สถานที่ทรมาน ๖. ปากฎการณธรรมชาติ มี myths ซึ่งสร้างขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติในตำนานของหลาย ๆ ชาติที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น พ้าแลบ พ้าร้อง พ้าผ่า ภูเขาไฟระเบิด ๗. ความตาย เป็นผู้แทรกแซงในตำนานของชาติต่าง ๆ myth ที่เกี่ยวกับความตายมี ๓ รูปแบบ คือ ความตายประเภทที่ ๑ คือความตายที่เกิดจากความผิดพลาดในการสื่อสาร ความตายประเภทที่ ๒ เป็นผลของการลงโทษ ส่วนมากมนุษย์ต้องตายเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขัดคำสั่งพระเจ้า เช่น ในกรณีของอาดัมกับอีฟในตำนานคริสเตียน ความตายประเภทที่ ๓ เกิดจากการถกเถียงหรือการตัดสินใจ บางครั้งความตายไม่เพียงเป็นนามธรรมเท่านั้น แต่ถูกกำหนดให้เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งด้วย ๘. สัตว์และพืช มีบทบาทในตำนานเช่นเดียวกัน ทั้งที่เป็นสัตว์ที่มีอยู่จริงตามธรรมชาติและสัตว์สมมุติ หรือสัตว์ประหลาดที่เกิดจากจินตนาการ เช่น มังกร หรือสัตว์ที่เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูป หรือ metamorphosis เช่น นางอัปสรเพอร์ซิเตอร์ (Peristera) ถูกสาปเป็นนกเขา พืชก็มีทั้งพืชจริง ๆ เช่น ผลไม้แห่งชีวิต และพืชที่เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูป เช่น นางอัปสรดาฟนี (Daphne) เปลี่ยนรูปเป็นต้นลอเรล (Laurel) นิยายปรัมปราหรือตำนานนับว่าเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนาและวรรณคดีในสมัยที่มนุษย์ยังไม่มีความเจริญพอที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวโดยอาศัยเหตุผลหรือข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ เหตุที่เกิดนิยายปรัมปราหรือตำนานขึ้นมาก็เพราะมนุษย์พยายามหาต้นตอว่าตัวเองเกิดมาจากไหน ทำให้เกิดเรื่องราวที่เกี่ยวกับการสร้างโลก จักรวาล และมนุษย์ขึ้นมา ส่วนความพยายามที่จะอธิบายหรือหาเหตุผลให้แก่โลกที่เราอาศัยอยู่ทำให้เกิดเรื่องราวที่พยายามอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด หรือภาวะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น เรื่องของฤดูกาลเป็นต้น และความเชื่อที่ว่ามีสถานที่เฉพาะสำหรับให้รางวัลหรือลงโทษการกระทำของมนุษย์ ทำให้เกิดเรื่องราวเกี่ยวกับสวรรค์ นรก ผู้มีหน้าที่ให้รางวัลหรือลงโทษมนุษย์ รวมทั้งเรื่องของชีวิตหลังความตายด้วย

● วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ **รองศาสตราจารย์ ดร.เรณูทัย ลัจจพันธุ์** ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวรรณกรรมร้อยแก้ว บรรยายเรื่อง “ปัญหาขัดข้องจากหนังสือวิธาน” ในช่วงก่อนที่หอพระสมุดวชิรญาณจะนำเข้ามาเป็นหอพระสมุดสำหรับพระนคร คือ ช่วงเวลา พ.ศ. ๒๔๒๓-๒๔๔๔ รวม ๒๑ ปี นอกจากให้บริการในด้านอ่านและค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ แล้ว หอพระสมุดวชิรญาณยังออกหนังสือวิธานเพื่อเผยแพร่สรรพวิทยาการอย่างกว้างขวาง หนังสือวิธานฉบับแรกออกเผยแพร่ในวันเปิดหอพระสมุดฯ ต่อมา มีการออกหนังสือเพิ่มจนมีหนังสือวิธาน ๓ ลักษณะ คือ หนังสือวิธานวิเศษ ออกลัปดาห์ละ ๒ ครั้ง หนังสือวิธานปัญหา ออกรายสะดวก แล้วแต่ว่าจะมีปัญหาหรือไม่ และ

หนังสือวิธานรายเดือน ในเวลาต่อมามีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการออกหนังสือวิธานเป็นรายลัปดาห์ ส่วนในช่วง ๑๑ ปีหลังกำหนดการออกหนังสือวิธานเป็นรายเดือน ในช่วง พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๔๓๒ ได้มีการริเริ่มเขียนวรรณกรรมลักษณะใหม่ เรียกว่า “ปัญหาขัดข้อง” ซึ่งในการจัดพิมพ์ต่อ ๆ มาสะกดว่า “ปัญหาขัดข้อง” ปัญหาขัดข้องเป็นเรื่องเล่าขนาดสั้นที่ผูกขึ้นเป็นปัญหาในเชิงขบขัน แล้วทิ้งท้ายด้วยการตั้งคำถามว่าตัวละครจะแก้ปัญหาอย่างไร หลังจากตีพิมพ์เรื่องที่ถูกเป็นปัญหาแล้ว จะมีผู้อ่านส่ง “แก้ปัญหาคัดข้อง” มาให้ตีพิมพ์ การแต่งปัญหาขัดข้องและแก้ปัญหาคัดข้องเป็นความบันเทิงแก่มวลสมาชิกหนังสือวิธานเป็นเวลาเกือบ ๒ ปี มีผู้แต่งปัญหาขัดข้องส่งมาพิมพ์ ๑๐๕ ปัญหา ส่วนการแก้ปัญหาคัดข้องบางปัญหามีรายเดียว บางปัญหามีหลายราย ปัญหาขัดข้องจากหนังสือวิธานมีการจัดพิมพ์เป็นเล่มแล้ว ๓ ครั้ง คือ ๑. หอพระสมุดวชิรญาณรวมพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๖๓ เพื่อเป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไชยาศรีสุริโยภาส ๒. หอพระสมุดสำหรับพระนครจัดพิมพ์รวมเล่มครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๔๖๙ ในโอกาสที่พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าพิสมัยทิมลลัดย รั้งสั่งให้กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครเลือกหนังสือและจัดพิมพ์เพื่อเป็นของขวัญแด่ในงานศพเจ้าจอมมารดาเรือน พ.ศ. ๒๔๖๙ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงใช้ต้นฉบับจากฉบับพิมพ์ครั้งแรก ทรงสอบสวนเท่าที่จะทำได้นามแฝงของผู้แก้ปัญหาเป็นใครแล้วพิมพ์ไว้เพื่อให้ความรู้แก่คนอ่านรุ่นหลัง ๓. กรมศิลปากร จัดพิมพ์ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยใช้ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๙ เป็นหลักและปรับปรุงอักษรวิจิตรบางส่วนให้ใกล้เคียงปัจจุบัน ปัญหาขัดข้องแบ่งได้เป็น ๕ ประเภท คือ ๑. ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ มีการผูกปัญหาขัดข้องเกี่ยวกับสถานการณ์มากที่สุด เป็นลักษณะที่ตัวละครเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้าอันหลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่รู้จะหาทางออกอย่างไร ผลของการเผชิญหน้ากับสถานการณ์นำอดีตอดเหล่านี้ มักทำให้เป็นเรื่องเสียดสี อับอาย เสียค่าพูด หรือเสียผู้ใหญ่ การแก้ไขปัญหานั้นเน้นไปที่การผ่อนหนักให้เป็นเบา ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ยังแบ่งย่อยออกเป็นอีกหลายลักษณะ ได้แก่ จำผิด เข้าใจผิด หลงผิด ทำผิดโดยประมาทหรือไม่เจตนา ทำผิดโดยเจตนา ถูกหลอก อ่านหนังสือไม่ออก เช่น เรื่องพระยาขยันสงครามหลงตัว นายกลืน เรื่องนายจิ้งจกวิชาโรคตะพานกระต๊อง ๒. ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาประเภทนี้มีจำนวนรองลงมาจากปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ ประเด็นปัญหาครอบครัวที่พบมากที่สุด คือ การนอกใจ สามีนรักผู้หญิงอื่น หรือในทางกลับกัน ภรรยารักผู้ชายอื่น รองลงไปคือ การทิ้งหวง ผู้หญิงคบชู้ก่อนแต่งงาน ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายไม่ถูกกัน สามียอยากคืนดีภรรยา ภรรยาอยากคืนดีกับสามี และลูกชายหญิงทำให้แม่เป็นทุกข์ เช่น เรื่องลูกสาวนายจอนคอบขู้ ๓. ปัญหาเกี่ยวกับศีลธรรม ปัญหาขัดข้องประเภทนี้ ผู้เขียนผูกเป็นเรื่องทำนองว่าตัวละครหลักจะต้องตัดสินใจช่วยเหลือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่หากช่วยคนหนึ่ง อีกคนหนึ่งก็ต้องตาย ทั้ง ๒ คนต่างมีคุณสมบัติที่ทำให้ตัวละครต้องซังใจหนักในเชิงศีลธรรมและจริยธรรม ปัญหาขัดข้องประเภทนี้มี ๕ เรื่อง ได้แก่ เรื่องมะจ้อยเรือลม เรื่องนายล้าไปเที่ยวหางัง เรื่องมองบองออกไปเที่ยวขายพลอย เรื่องแค้นทวีเชียโกฟาบจับผู้ร้าย เรื่องนายไผ่ชวยคนตกน้ำ ๔. ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม มีปัญหาขัดข้อง ๒ ปัญหาที่มีเนื้อหาแสดงให้เห็นความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ระหว่างวัฒนธรรมแบบไทยเดิมกับวัฒนธรรมตะวันตกที่กำลังแพร่เข้ามาในสังคมไทยในช่วงเวลานั้น เนื่องจากผู้ที่ไปเรียนต่อในต่างประเทศกลับมาพร้อมกับวิชาความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมอย่างใหม่ คนไทยในประเทศยังไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมแบบตะวันตก เกิดกลายเป็นความขัดแย้ง ความเข้าใจผิด หรือความตลกขบขันแล้วแต่กรณี ปัญหาขัดข้องที่มีเนื้อหาทำนองนี้มี ๒ เรื่อง คือ เรื่องนายสินกลับมาจากเมืองนอก เรื่องนายจาร์สพูดภาษาอังกฤษ ๕. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ปัญหาขัดข้องประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องชุดคุณหญิง ค. ซึ่งมีถึง ๙ เรื่อง ทุกเรื่องมีคุณหญิง ค. เป็นตัวละครเอก และมูลเหตุของปัญหาขัดข้องเกิดมาจากอุปนิสัย ความคิดความเชื่อ กิริยาท่าทาง ตลอดจนการใช้คำพูดของคุณหญิง ค. ซึ่งเรียกรวม ๆ กันว่า บุคลิกภาพ เช่น เรื่องคุณหญิง ค. ทำกระโถนหก เรื่องแม่ทูนจำเรียมลูกสะใภ้คุณหญิง ค. กลั่นหัวเราะ เรื่องคุณหญิง ค. ไปเล่นทุ่ง ปัญหาขัดข้องลงพิมพ์ในหนังสือวิธาน ในช่วงของการพัฒนางานฉบับนี้ถึงคิดของไทย ที่เปลี่ยนจากนิทานนิยายตามขนบโบราณมาเป็นเรื่องเล่าแบบ

สมจริง ในระยะแรก ๆ เช่นนี้ งานแต่งบางส่วนมีลักษณะก้ำกึ่งระหว่างเรื่องจริงกับเรื่องแต่ง ปัญหาขัดข้องในระยะแรก ๆ มีขนาดสั้นเพียงไม่กี่บรรทัด ระยะหลัง ๆ ขนาดจะยาวขึ้นถึง ๒ หน้า การผูกเรื่องจะมีองค์ประกอบของบันเทิงคดีสมัยใหม่คือ โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา เวลาสถานที่ แก่นเรื่อง ผู้เล่าเรื่อง ปัญหาขัดข้องส่วนใหญ่จะเขียนในรูปของเรื่องเล่า แต่บางปัญหาเขียนเป็นจดหมาย บางปัญหาเขียนเป็นบันทึก ในตอนแรก ๆ บทสนทนายกับบทบรรยายจะรวมอยู่ในย่อหน้าเดียวกัน แต่ในระยะหลัง ๆ บางปัญหาจะแยกบทสนทนาออกมา พร้อมใส่เครื่องหมายอยู่ประกาศ แต่มีลักษณะการเขียนเหมือนบทละคร คือ มีชื่อผู้พูด ต่อด้วยคำพูดในอัญประกาศ การเขียนปัญหาขัดข้องลงในหนังสือวิธานในช่วง พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๔๓๒ จึงเป็นการฝึกทักษะการเขียนเรื่องเล่าบันเทิงคดีแบบใหม่ ซึ่งมีรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด และกลวิธีหลากหลาย ปัญหาขัดข้องเหล่านี้น่าจะมีส่วนในการพัฒนาการเขียนเรื่องสั้นของไทยในระยะแรก ๆ ด้วย ลักษณะของปัญหาขัดข้องบางปัญหาจะคล้ายกับนิทานปริศนาในนิทานเวตาลอยู่บ้าง แต่เนื้อหาของปัญหาขัดข้องส่วนใหญ่สร้างขึ้นมาจากราวในบริบทสังคมไทย ปัญหาขัดข้องเป็นกิจกรรมทางปัญญา ทำให้ผู้เขียนและผู้อ่านได้ฝึกความคิด เพราะผู้เขียนต้องผูกเรื่องให้รัดกุม ผู้อ่านซึ่งอาสาเป็นผู้แก้ปัญหาก็ต้องคิดหาทางออกที่เหมาะสมและมีอารมณ์ขัน แม้ว่าปัญหาขัดข้องจะไม่ได้เป็นเรื่องสนุกสนานทุกปัญหาดังพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ส่วนใหญ่ก็ให้ทั้งความคิดและความบันเทิง กล่าวได้ว่า ปัญหาขัดข้องจากหนังสือวิธานเป็นวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่มีคุณค่าในเชิงสังคมและมีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์ นอกจากคุณค่าด้านวรรณคดีแล้ว ปัญหาขัดข้องยังมีคุณค่าด้านภาษา เพราะมีการใช้คำที่ผิดความหมายไปจากปัจจุบัน มีคำศัพท์ และคำสแลงที่ไม่ได้ใช้ในภาษาปัจจุบันอยู่เป็นจำนวนมากจนน่าศึกษาได้อีกหัวข้อหนึ่งด้วย และรองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ นมมัยวิบูลย์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ บรรยายเรื่อง “ น้ำ ในสำนวนจีน ” คำว่า “ น้ำ ” ในสำนวนจีน มีทั้งที่ยังคงความหมายโดยตรงของคำว่า “ น้ำ ” และที่มีความหมายโดยนัยหรือความหมายแฝง ที่ชักนำความคิดให้เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น เช่น เกี่ยวโยงไปถึงความรู้สึก ความเคยชิน และบุคคล ความหมายโดยนัยของคำว่า “ น้ำ ” ในสำนวนจีนมี ๒ ลักษณะคือ ความหมายโดยนัยบางส่วน หมายถึง ความหมายซึ่งยังเกี่ยวข้องกับความหมายโดยตรงของคำ “ น้ำ ” และความหมายโดยนัยจริง ๆ หมายถึง ความหมายซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับความหมายโดยตรงของคำ “ น้ำ ” สำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “ น้ำ ” ที่นำมากล่าวในบทความนี้ได้คัดเลือกจากสำนวนจีนในพจนานุกรมภาษาจีนจำนวน ๖๐ สำนวน แต่ละสำนวนจะให้เสียงอ่านตามสัทอักษรระบบพินอิน (pinyin) กำกับไว้ด้วยตัวอักษรจีน แล้วทับศัพท์ภาษาจีนโดยใช้หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนซึ่งราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้ จากนั้นจึงให้คำแปลภาษาไทยและความหมายของสำนวนนั้น ๆ ได้แก่ *เป๋ย ฉู่ เซอ ซิน* น้ำหนึ่งแก้ว พินหนึ่งคันรถ (ที่ลูกหม้อยู่) ความหมาย : การจะนำน้ำหนึ่งแก้วไปตบรถบรรทุกพินที่ลูกหม้อยู่เป็นการกระทำที่เปล่าประโยชน์ ช่วยอะไรไม่ได้ เหมือนน้ำน้อยยอมแพ้ไฟ *ต้า ลั่วฉู่ยู่ไกว* ตีสุนัขที่ตักน้ำ ความหมาย : ข้ำเติมคนเลวที่ตักหรือหมดอำนาจ *ตี ฉู่ ปู่ ไ่ว้ว* น้ำแม่หยดเดียวก็ไม่รั่ว ความหมาย : มิดชิด ไม่มีช่องโหว่ มักใช้กับการพูดหรือการทำงานที่รัดกุม รอบคอบ ไม่มีช่องโหว่แม้แต่น้อย *ฟู่ ฉู่ หยวน ไชว* น้ำที่ตกลงกับพื้น ยากจะตักกลับคืนได้ ความหมาย : ไม่มีทางแก้ตัว เรื่องเมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่อาจย้อนไปเปลี่ยนแปลงได้อีก สำนวนนี้มักใช้กับการหย่าร้าง *ทูน ฉู่ มั่ว ยฺหวี่* จับปลาเมื่อน้ำขุ่น ความหมาย : ฉวยโอกาสลอบโกยผลประโยชน์ในช่วงที่เกิดความสับสนวุ่นวาย *จิง ฉู่ ปู่ ฟาน เทอ ฉู่* น้ำในบ่อขอมไม่ล้นเข้าไปในน้ำที่อยู่ในแม่น้ำ ความหมาย : ต่างฝ่ายต่างไม่ล้ำล้ำกัน ต่างฝ่ายต่างไม่ไปยุ่งกับเรื่องของอีกฝ่าย ซึ่งถึง *เตียน ฉู่* แผลงปอบินเรี่ยน้ำ ความหมาย : ทำงานอย่างฉวยฉวยหรืออย่างพอให้พ้น ๆ ไป *ฉู่ ฉู่ ฉู่ ฉู่* เฉิง พอน้ำมาถึง ร่องน้ำที่ขุดไว้ก็จะเป็นคลอง ความหมาย : การใดก็ตามเมื่อเตรียมทุกอย่างจนพร้อมพร้อมแล้ว พอลงมือทำก็ย่อมจะประสบความสำเร็จ *ฉู่ ฉู่ ฉู่ ฉู่* น้าลด หินผุด ความหมาย : เรื่องแดงขึ้นหรือความจริงได้ปรากฏขึ้น เทียบได้กับสำนวนไทยว่า น้ำลดตอผุด *ฉู่ ฉู่ กง ฟู่* ฝีมือระดับขัดหรือฝนด้วยน้ำ ความหมาย : งานที่ต้องอดทนค่อย ๆ ทำอย่างละเอียดเพื่อให้ออกมาอย่างดีและประณีต *ฉุ่น ฉู่ ทูย โจว* เช่นเรือไปตามน้ำ ความหมาย : การดำเนิน

การอะไรก็ตามที่ดำเนินไปตามสถานการณ์ที่เป็นไป ใช้โอกาสและสถานการณ์ในขณะนั้นให้เป็นประโยชน์กับตนเอง *ทาง ทูน ฉู่* ลุยไปในน้ำขุ่น ความหมาย : การทำอะไรเร็วหรือเรื่องไม่ตรงกับผู้อื่น

● วันอังคารที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม ภาควิชาภาษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาปริวรรตกรรม บรรยายเรื่อง “ สันนิษฐานรูปแบบโบราณสถาน : อภิมติของงานอนุรักษ์ ” การอนุรักษ์โบราณสถานในปัจจุบันเริ่มเป็นงานอนุรักษ์แบบพัฒนาขึ้นมาขึ้น ด้วยโบราณสถานแต่ละแห่งมีข้อจำกัดเฉพาะในการอนุรักษ์ที่แตกต่างกัน จึงมีการศึกษาเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อพยายามรักษาหลักฐานที่เหลืออยู่ให้คงสภาพต่อไปให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้อีก ทั้งยังรวมถึงการสื่อสารข้อมูลเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มาเยี่ยมชม และงานจัดการแวดล้อมที่เอื้อต่อความหมาย สุนทรียภาพและความสำคัญเฉพาะด้านของแหล่งโบราณสถานนั้น ๆ และผลการวิจัยพบว่าอภิมติของการเรียนรู้โดยไม่ลดคุณค่าทั้งด้านกายภาพ ทั้งจิตวิญญาณของซากโบราณสถาน ด้วยการจัดทำ รูปแบบสันนิษฐานของโบราณสถานนั้น ๆ พร้อมทั้งจัดทำคำชี้แจงที่มาของประเด็นสันนิษฐานไว้ด้วย เพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่และทดลองจัดทำเป็นแผ่นป้ายเล็ก ๆ ติดตั้งประจำโบราณสถานร่างที่เป็นต้นแบบศึกษา ด้วยเชื่อว่าจะช่วยขยายจินตนาการของผู้มาเยี่ยมชม เติมความสนใจ เปิดทั้งประเด็นคิด ประเด็นแย้ง หรือ คิดเสริมได้ทุกระดับความสนใจ อย่างไรก็ตาม การทดลองจัดทำป้ายรูปแบบสันนิษฐานแสดงควบคู่กับโบราณสถานต้นแบบนี้ ย่อมต้องคิดเผื่อด้วยว่าแทนที่จะเป็นการเปิดประเด็น กลับกลายเป็นการชี้หน้า หรือตีกรอบความคิดของผู้มาเยี่ยมชม จึงต้องศึกษาวิจัยเพื่อการดำเนินงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง และหากต่อไปมีการค้นคว้าที่น่าเชื่อถือกว่า ทำให้รูปแบบสันนิษฐานต้องเปลี่ยนไป ก็สามารถกระทำได้เสมอทั้งควรกระทำด้วย เพราะจำเป็นสำหรับงานพัฒนาการทางวิชาการ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมศิลป์ งามวงศ์ ราชบัณฑิต ประเภทวรรณศิลป์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ ภาษาศาสตร์คลังข้อความ (corpus linguistics) ” ภาษาศาสตร์คลังข้อความ (corpus linguistics) แม้จัดเป็นแขนงหนึ่งของวิชาภาษาศาสตร์ ก็มีใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ มิใช่การศึกษาภาษาศาสตร์ที่มุ่งภาษาใดภาษาหนึ่ง หรือมุ่งแง่ใดแง่หนึ่งของภาษาหรือมุ่งความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง แต่เป็นวิธีวิเคราะห์ภาษาโดยอาศัย corpus หรือ คลังข้อความ ซึ่งประมวลข้อมูลภาษาอันประกอบด้วยคำที่ร้อยเรียงต่อเนื่องกันเป็นข้อความ ซึ่งเป็นภาษาที่เกิดขึ้นจริงตามปรกติ และรวบรวม เรียบเรียงจัดเก็บไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ดังนั้น คลังข้อความในแง่ภาษาศาสตร์ ก็คือ “คลังข้อความหรือฐานข้อมูลภาษาที่จัดเตรียมไว้โดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” โดยแบ่งประเภทของคลังข้อความเป็น ๔ ประเภท คือ ๑. specialized corpus หมายถึง คลังข้อความเฉพาะด้าน ๒. general corpus หรือ reference corpus หมายถึง คลังข้อความขนาดใหญ่ ที่มีข้อความหลากหลายชนิด มักใช้เพื่อผลิตสื่ออ้างอิงในการเรียนภาษา หรือใช้เป็นบรรทัดฐานเพื่อเปรียบเทียบกับคลังข้อความเฉพาะด้าน ๓. comparable corpora หมายถึง คลังข้อความตั้งแต่สองคลังขึ้นไป ที่ประมวลข้อความต่างภาษา หรือข้อความภาษาเดียวกัน แต่ต่างพรรณกัน โดยบรรจุข้อความชนิดเดียวกันและปริมาณเท่ากัน เพื่อใช้ศึกษาเปรียบเทียบ ๔. learner corpus หมายถึง คลังข้อความผู้เรียนภาษา โปรแกรมที่ใช้ดึงข้อมูลจากคลังข้อความมาใช้ประโยชน์ จำเป็นต้องอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ประเภทที่เรียกว่า concordance program หรือ concordancing program หรือเรียกให้สั้นว่า concordancer โดยการนำข้อมูลจากคลังข้อความไปใช้วิเคราะห์ภาษา อาจมีได้ ๒ แนวทาง คือ ๑. corpus-restricted ผู้วิเคราะห์ภาษาจะยึดถือข้อมูลจากคลังข้อความเท่านั้น ๒. corpus-based ผู้วิเคราะห์ภาษาจะอาศัยข้อมูลจากคลังข้อความเป็นส่วนประกอบ คลังข้อความใช้ประโยชน์ได้สารพัดเกินกว่าที่นักวิจัยด้านภาษาเพียงคนเดียวจะระบุดีครบถ้วน แต่เท่าที่ได้ประมวลจากการใช้งานจริงดังที่ปรากฏอยู่ ก็พอสรุปได้เป็น ๔ ด้านหลัก ดังนี้ การวิเคราะห์ภาษาและทดสอบสมมุติฐาน การจัดทำพจนานุกรม การแปล และการเรียนการสอนภาษา อย่างไรก็ตาม คลังข้อความยังมีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ ๑. เป็นเพียงตัวอย่าง (sample) ของระบบภาษา ๒. อาจมีความลำเอียงในการจัดเก็บข้อมูล ๓. การวิเคราะห์ภาษาตามที่ปรากฏ ถือเป็นการศึกษาในระดับ performance มิใช่ competence

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม ชื่อยักษ์ตนหนึ่งในเรื่อง “รามเกียรติ์” เขียนว่า **โมยราบ** หรือ **โมยราพ** จึงจะต้อง

ตอบ เขียนว่า **โมยราพ** ส่วน **โมยราบ** เป็นชื่อไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง มีใบคล้ายใบกระเฉด ซึ่งเมื่อถูกกระเทือนก็จะหุบราบไป

ถาม คำว่า **โซกลาง** **โซคราง** **เครื่องราง** **เครื่องราง** **เค้าราง** **เค้าราง** **คำใดเขียนถูกต้อง**

ตอบ คำที่เขียนถูกต้องคือ **โซกลาง** **เครื่องราง** **เค้าราง**

ถาม คำว่า **ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย** และ **น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย** เขียนย่อว่าอย่างไร

ตอบ เขียนย่อว่า **ทูลเกล้าฯ** **ถวาย** และ **น้อมเกล้าฯ** **ถวาย** ตามลำดับ

ถาม **วันคล้ายวันเกิด** ของสมเด็จพระสังฆราช ใช้

ราชาศัพท์ว่าอย่างไร และ **ให้โอกาสเข้าพบ** เมื่อเป็นราชาศัพท์ที่ใช้แก่สมเด็จพระสังฆราช ใช้ว่าอย่างไร

ตอบ **วันคล้ายวันเกิด** ของสมเด็จพระสังฆราช ราชาศัพท์ที่ใช้ว่า **วันคล้ายวันประสูติ** และ **ให้โอกาสเข้าพบ** เมื่อเป็นราชาศัพท์ที่ใช้แก่สมเด็จพระสังฆราช ใช้ว่า **ประทานพระวโรกาสให้เข้าเฝ้า** หรือจะใช้ว่า **ประทานพระวโรกาสให้เฝ้า** ก็ได้

ถาม **ลงนามถวายพระพร** กับ **ลงนามถวายพระพรชัยมงคล** ควรใช้คำใดจึงจะถูกต้องเหมาะสม

ตอบ ให้ใช้ว่า **ลงนามถวายพระพร**

ถาม **ลักษณะนามของ พระอัมรินทร์** ใช้ว่าอย่างไร

ตอบ ใช้ว่า **องค์**

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไปรษณีย์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการ
ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ
ของราชบัณฑิตยสถาน

ที่ปรึกษา นายชรรค์ชัย บุญปาน
นางมณีนรัตน์ ผลิพัฒน์
นางจินตนา พันธุ์พัก
ศาสตราจารย์ นพ.ยงยุทธ วัชรดุลย์
ดร.วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ
ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก

จัดทำโดย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ราชบัณฑิตยสถาน

บรรณาธิการ นางสาวสุปัญญา ชมจินดา

กองบรรณาธิการ

นางสาวอารี พลดี	นางสาวพรทิพย์ รัตพันธ์
นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน	นายอาคม คงทน
นางสาวกระลาภักษ์ แพรกทอง	นางสาวสุกุลรัตน์ ฉ่ำจิตร์ชื่น
นางกนกวรรณ ทองตะโก	นางปัญญา มา สุตสวาท
นางสาวกุลศิรินทร์ นาคไพจิตร	นายอภิเดช บุญสงค์
นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก	

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านอุตสาหกรรมพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๙